

ارزیابی حمایت‌های موثر موجود در بخش کشاورزی (حمایت‌های تعرفه‌ای و غیر تعرفه‌ای) و تاثیر ناشی از الحاق به سازمان تجارت جهانی (WTO)

مجری طرح: پژوهشکده اقتصاد دانشگاه تربیت مدرس

مدیر مسئول طرح : عبدالله نعیمی

کارفرما: معاونت امور اقتصادی وزارت امور اقتصادی و دارایی

سال خاتمه طرح: ۱۳۷۶

خلاصه‌ای از کلیات و نتایج طرح:

همانطوری که هیچ انسانی در دنیای امروز قادر به تامین تمام مایحتاج خود به تنهایی نیست، تک تک ملت‌ها نیز در جامعه بین‌المللی نمی‌توانند تمام کالاها و خدمات مورد نیاز خود را بدون تجارت و مبادله کالاها و خدمات با سایر ملل براحتی و سهولت برآورده سازند.

اهمیت روابط اقتصادی بین‌المللی در دنیای کنونی بسیار افزایش یافته است، بطوریکه می‌توان گفت کشورهای دنیا به وسیله شبکه اقتصادی، سیاسی و اجتماعی پیچیده‌ای کاملاً مرتبط و وابسته به یکدیگر هستند و این ارتباط و وابستگی اقتصادی کشورها تا آنجا پیش رفته که در بعضی موارد اختلافات قومی نژادی و فرهنگی بین ملل را که بعضاً تفاوت‌های ریشه‌ای و بنیادی دارند کمرنگ کرده و آنها را از نظر همکاری‌های منطقه‌ای نیز تشکیل اتحادیه‌های اقتصادی به یکدیگر پیوند زده است.

در مورد تجارت بین‌الملل نظریه‌های مختلفی وجود دارد که بعضی از آنها مثل نظریه آدام اسمیت یک سیستم کاملاً آزاد و بدون کوچکترین محدودیت و دخالت دولت را در برقراری روابط اقتصادی بین ملل توصیه می‌کند و در این مورد عقیده غالب این است که تجارت آزاد باعث می‌شود طرفین مبادله از تجارت سود ببرند و به عبارت دیگر مبادله کالا و خدمات بین دو کشور بدون هرگونه دخالت و محدودیت برای هر دو طرف سودآور است.

اما می‌شود گفت این مبادله در صورتی برای طرفین سودآور است که از لحاظ تکنولوژیکی، سرمایه و ظرفیتهای اقتصادی یک همگنی بین اقتصادها وجود داشته باشد. لذا در شرایط تجارت آزاد مشکلاتی برای کشور در حال توسعه در رابطه اقتصادی با یک کشور پیشرفته صنعتی به وجود می‌آید. از آنجاکه کشورهای در حال توسعه غالباً صادرکننده محصولات هم چون فرآورده‌های کشاورزی، دامی، شیلات و مواد خام و اولیه هستند در صورتیکه واردات این کشورها از یک کشور صنعتی عمدتاً کالای ساخته شده با ارزش افزوده بالا همچون ماشین‌آلات، وسایل الکتریکی، هواپیما، ابزارآلات و در کل مصنوعات صنعتی تشکیل می‌دهند و به‌آسانی مشاهده می‌شود که قیمت کالاهای وارداتی این کشورها بیشتر از قیمت کالاهای صادراتی آنها می‌باشد.

این تحقیق مشتمل بر ۴ فصل است که در فصل اول آن به بیان مباحث نظری حمایت‌گرایی، انواع سیاست‌های حمایتی، تعرفه‌ها و یارانه‌های صادراتی می‌پردازد. در فصل دوم، وضعیت موجود بخش کشاورزی را مورد بررسی قرار داده و در آن مباحثی نظیر تولید بخش کشاورزی، ارزش‌افزوده، اعتبارات، صادرات و واردات و تولید زیربخش‌های کشاورزی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در فصل سوم، تعهدات لازم‌الاجرای موافقت‌نامه کشاورزی دور اروگوئه مرور شده و در آن تعهدات مربوط به دسترسی به بازار، تعهدات مربوط به کاهش حمایتی داخلی، تعهدات مربوط به کاهش یارانه‌های صادراتی و تعهدات مربوط به رعایت مفاد موافقت‌نامه بهداشتی و بهداشت نباتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. و در نهایت فصل چهارم به تعیین تعهدات احتمالی ایران در صورت الحاق به WTO در محصولات منتخب کشاورزی و تحلیل اثرات ناشی از آن می‌پردازد و در مواردی نظیر حمایت داخلی، تعهدات تعرفه‌ای و موانع تعرفه‌ای در این فصل ارزیابی می‌شود.